

Un lloretenc a la cúria gironina

VILÀ I GALÍ, Agustí M.

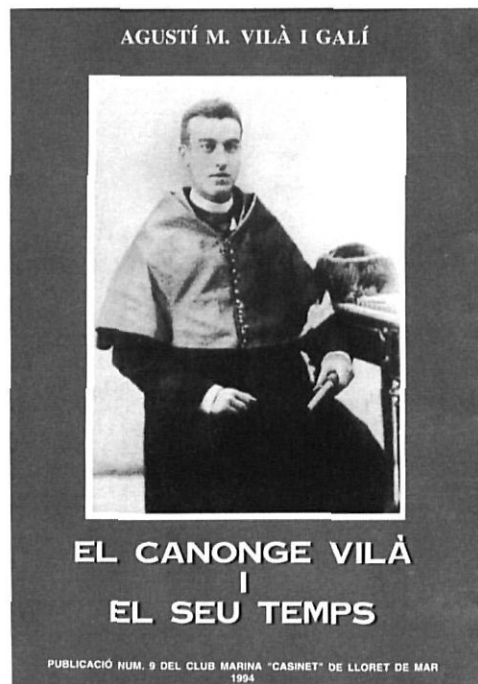
El canonge Vilà i el seu temps

Publicació núm. 9 del Club Marina «Casinet»
Lloret de Mar, 1994. 275 pàgines.

Hem dit més d'una vegada que es pot considerar una gran sort quan la documentació que guarda una família va a parar a l'element que la sap aprofitar. No sempre passa així i, ben sovint, hem de lamentar pèrdues irreparables perquè algú ha considerat que no tenia cap importància allò que havia trobat dels seus avantpassats. A Lloret de Mar la família Vilà va constituir una nissaga marinera, lligada al comerç colonial. Els abundosos papers que acrediten aquest passat estan en mans d'Agustí M. Vilà i Galí, doctor en enginyeria industrial, el qual, d'ençà de la seva jubilació professional –ara té 72 anys–, s'ha dedicat a revisar-ne el contingut i a extreure'n tot allò que podia ésser útil per a la història lloretenca. En el fons, ell, que era l'ovella negra perquè no havia seguit la crida del mar, s'ha justificat dedicant-hi ara les millors hores de la seva

vida i homenatjant els seus progenitors i els contemporanis, en definitiva, la història marinera del Lloret dels segles XVIII i XIX que ha tractat en els opuscles *Les nostres veles* (volums I i II, 1983 i 84), en el llibre *Navegants i mercaders* (1989) i, sobretot, en l'obra més exhaustiva sobre el tema escrita fins al moment, *La marina mercant de Lloret de Mar. Segles XVIII i XIX* (1992). Val a dir que Agustí M. Vilà ha acabat superant llargament les possibilitats de l'arxiu familiar i ha escorcollat tots els altres –privats i oficials– que podien aportar llum als temes per ell escollits. S'ha convertit, doncs, en un acreditat historiador de la nostra marina.

Hem dit abans que fou l'ovella negra familiar perquè no seguí la vida marinera. Potser, en realitat, la primera ovella negra ja fou el seu oncle, Agustí Vilà i Domènech, que deixà per al seu germà més petit la carrera nàutica i ell trià el sacerdoci. Si els altres membres familiars havien destacat en les relacions transoceàniques, mossèn Agustí Vilà i Domènech (1874-1924) destacà en l'àmbit eclesiàstic. Feia temps que l'autor del llibre que comentem, l'Agustí M. Vilà i Galí, sentia l'atractiu i la necessitat d'aclarir la vida –en realitat curta: només durà 50 anys– del seu oncle clergue, màxim quan aquest va assolir la dignitat de canonge de la catedral de Girona i fou vicari capitular i tingué una presència molt activa en tots els moviments del seu temps, tant a Girona com al seu Lloret nadiu, on impulsà la reforma modernista del temple parroquial, construït en el segle XVI dins l'estil gòtic i amb traça força austera i que, com diem, rebé una reviscoladora empenta artística al començament del segle actual, amb les possibilitats que oferien els diners dels «americanos» repatriats i de les nombroses vídues devotes. Aquesta obra, però, els revolucionaris del 1936 es van encarregar que no arribés sencera als nostres dies. I van fer més: van crear la psicosi oportuna perquè la família Vilà,

espantada, es resignés —ells que no llançaven mai cap paper!— a cremar, un per un, els testimonis més importants de la vila del canonge. El nebot, doncs, aquesta vegada només ha pogut utilitzar una minsa informació pròpia. Però la mateixa mancança ha estat l'estímul que l'ha esperonat a superar els entrebancs i a anar cercant, pels diversos arxius —municipal i parroquial de Lloret, diocesà i de la Catedral, de Girona, periòdics de l'època i un llarg etcètera— tot allò que li faltava. Ha anat afegint les peces, com un arqueòleg de la informació, i n'ha confeït un llibre magnífic que ens dona a conèixer no solament la personalitat d'un lloretenc destacat i d'un eclesiàstic brillant —doctor en dret civil i en dret canònic—, company de Cambó, Ventosa i Calvell i altres figures— sinó també la d'un personatge influent en la Girona del primer quart de segle, sobretot a partir de 1909 en què fou nomenat canonge. Ens permet descobrir l'ambient de l'època, les tensions polítiques —fins i tot dins del mateix Capítol— i dona llum, per tant, sobre uns temps no tan llunyans perquè no hi hagi encara gent que en recordi alguna cosa, però que mereixien una atenció més precisa. Aquesta atenció l'ha posada Agustí M. Vilà i Galí, el qual, de cara a Lloret, ha exhumat realment, el perfil d'una personalitat que honora el seu poble.

El llibre, editat dins la col·lecció del Club Marina-Casinet, està profusament il·lustrat —conté unes 110 il·lustracions interessantíssimes—, va acompanyat d'un apèndix documental enriquidor i porta, a més, al final de cada capítol, una cronologia que permet seguir els principals fets de l'època. Hi ha, encara, un índex onomàstic molt útil i la bibliografia bàsica corresponent.

El canonge Vilà —un personatge discutit, com tots els que valen, del qual *El Diario de Gerona* va dir que havia mort «con amigos y con enemigos, lo que da a entender que no fue un hombre vulgar»— ja té la seva biografia. Amb aquesta publicació s'ha fet, alhora, un acte de justícia.

Joan Domènech

Imatges (i textos) per a la memòria

CALLÍS, Pep; PUJULA, Jordi; COSTA, Joan; TEIXIDOR, Melciòr.

Olot: imatges per a la memòria (Col·lecció Font Moixina I-IV).

Fundació Pere Simon, Olot 1991-1993.

Pocs productes editorials tenen la virtut d'evocar el record i estimular la imaginació com els quatre volums apareguts a la col·lecció Font Moixina sota el títol genèric *Olot: imatges per a la memòria*. Quatre llibres fotogràfics que comparen vistes i racons d'Olot i rodalies, a través de fotografies i postals velles —la majoria del primer quart de segle— amb instantànies actuals.

La seva consulta, com en un joc espontani, ens permet copsar els canvis que ha sofert el paisatge i la configuració urbanística d'Olot en el decurs d'aquest segle XX. Sense pretensió de ser cap estudi històric, econòmic-social o urbanístic seriós del desenvolupament olotí, aquests volums tenen la màgia de transportar-nos, a través de les imatges, i endinsar-nos en la nostra història més recent. Un exercici romàntic, per altra banda, ben intemporal.

L'exercici ens permet també valorar aquests canvis. Ens n'adonarem de tot allò que ha comportat la modernització

d'una població mitjana de la Catalunya vella de l'interior, de la transformació del paisatge, de la seva degradació. De la seva despersonalització i també de la constant adaptació al medi que l'envolta i que, alhora, li atorga personalitat.

Ens n'adonarem com els carrers han perdut la pols i el fang i han guanyat asfalt. Com els fanals han suplantat els arbres i com els fils elèctrics creuen avui els carrers de banda a banda. Com la nítida quadriculació dels camps de conreu, que Josep Pla ha descrit sovint parlant del paisatge rural català de la primera meitat de segle, ha deixat pas als erms i a les bardisses... allà on no és edificat, és clar.

El primer volum, *Anem a Vila*, recull les imatges dels accessos a la ciutat. Els antics camins d'entrada i sortida que creuaven la muralla, les vies més modernes (la majoria amb grans plàtans fins als anys 60), els ponts que salven el Fluvià, les cases dels burots, el tren... Fotografies que Pep Callís ha reprès en el mateix lloc, amb el mateix punt de vista que les va captar l'antic fotògraf. Uns breus textos de Jordi Pujiula introdueixen cadascun dels blocs temàtics.

En el segon volum, *Per carrers i places*, de la mà de Joaquim Danés i Llongarriu, ens endinsem al cor mateix de la ciutat, on podem sentir "el batec de la població i el tragí dels seus habitants". Danés ho explica primer des de Sant Francesc (volcà Montsacopa), que li suggereix el rovell d'un ou ferrat a redós del qual llisca la clara, l'entramat de carrers i places. I ho explica també "des de baix": la vila vella, la vila nova, el Firal, l'expansió urbana, la plaça Clarà, els nous eixamples...

Si bé la forma d'expressió de la col·lecció és essencialment grà-

The collage features several elements:

- EL DEBER**: A newspaper page with various notices and advertisements.
- La Catalana**: A notice or advertisement.
- NOTICIAS HISTÓRICAS**: A section of historical news.
- FINQUES**: A notice regarding real estate or land.
- ADMINISTRADOR DE FINQUES**: A notice for a real estate administrator.
- Rosa Robert de Bassols**: A portrait of a woman.
- ANGELA REBENS DE LLANAS**: A notice or advertisement.
- JOAQUIM MASSA Y CORNEY**: A notice or advertisement.
- SEMPREV**: A notice or advertisement.
- ELIXIR OTIOL**: A notice or advertisement.
- Se desitja**: A notice or advertisement.

OLOT: IMATGES PER A LA MEMÒRIA
ÀLBUM DE FAMÍLIA
 Amb Alexandre Celler i Bassols

FONT MOIXINA
 COL·LECCIÓ